

phenomenon of phonosematism is well-proven. Forming methodology of association on the vowels of Ukrainian is scientifically reasonable and described. The results of analysis of associative experiment data questionnaire conducted within the framework of psycholinguistic research on the base of one of the special divisions are presented. Author offers the possible spheres of drawing on received results reflecting psycholinguistic.

Key words: sound symbolism, phonosematism, lettersound, associative experiment, synaesthetical theory.

Стаття надійшла до редколегії
17.04.2014 р.

УДК 821.161.2–94.09

Тетяна Черкашина

Передісторія виникнення і формування української мемуарно-автобіографічної літератури

Статтю присвячено вивченню передісторії зародження української мемуарно-автобіографічної літератури. Проаналізовано вітчизняні спогадові твори XII–XVIII ст., увагу звернено на те, що вони здебільшого мали синкретичний характер без яскраво виражених жанрових характеристик.

Ключові слова: мемуарно-автобіографічна література, автобіографія, духовна автобіографія, дискретна автобіографія, спогади.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Давньоукраїнська мемуарно-автобіографічна проза є одним із найменш вивчених етапів вітчизняного спогадового письма. Науковці здебільшого обмежуються короткими історичними довідками щодо першовитоків української мемуаристики і вважають, що їх слід шукати в «Повчанні» Володимира Мономаха, «Житті і стражданнях» Іллі Турчиновського (див., зокрема, розвідки О. Галича [1], В. Пустовіт [2], Т. Гажі [3] та ін.). На сьогодні так і немає спеціальних літературознавчих розвідок, присвячених цій темі.

Зазвичай історія української мемуарної автобіографіки починає виписуватися з XX ст., зрідка згадуються мемуарно-автобіографічні твори XIX ст. Проте, на нашу думку, розмову про історію української мемуарно-автобіографічної літератури слід розпочинати з етапу передісторії цього питання, бо саме тоді закладалися підвалини формування багатьох сучасних типологічних і жанрових різновидів вітчизняного мемуарно-автобіографічного письма, саме тоді вироблялася традиція власне української автобіографіки з її специфічними національно-культурними особливостями. Без знання цього доволі важко отримати цілісне уявлення про феномен вітчизняної самоспогадової літератури.

Мета статті – дослідити передісторію виникнення і подальшого розвитку української мемуарно-автобіографічної літератури, основну увагу зосередивши на вітчизняній мемуарній автобіографіці XII–XVIII ст.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Українська автобіографіка має давню історію і її зародки можна простежити вже з XII ст. До наших днів збереглися «Повчання» В. Мономаха, «Лист до Яна Франциска Коммендоні про себе самого» С. Оріховського (Роксолана), «Настановлення дітям і правила до їхнього виховання; розпорядження про влаштування церков, шпиталів та школи» В. Загоровського, «Осостевіціус сам про себе та про пригоди свої при пізнанні різноманітних країн світу» М. Стрийковського та ін., в яких можна простежити переплетення автобіографічної, історичної, дидактичної, духовної, юридичної, подорожньої, епістолярної та інших видів літератури.

Одним із перших давньоукраїнських творів, складовою частиною якого стала автобіографія, було «Повчання» Володимира Мономаха. «Повчання» – це синкретичний твір, у якому, за слушним зауваженням Д. Лихачова [4], поєдналися три взаємозалежні частини – власне повчання, автобіографія Володимира Мономаха і його лист до чернігівського князя Олега Святославича, і жодна з цих частин не домінує. Вочевидь ці тексти писалися відокремлено і лише з часом були поєднані в один

суцільний текст під загальною назвою «Повчання», бо, як зазначає О. Конявська, «між цими частинами існує зв'язок не лише внутрішній, а й формальний: такого роду зв'язки поєднують між собою доволі різні тексти» [5, с. 53].

Якщо звернутися до другої частини «Повчання», відомої в науковій літературі як «Автобіографія», «Літопис шляхів та ловів», або «Літопис походів» Володимира Мономаха, то вона являє собою не лише докладний перелік походів князя, а й відображає його відносини із синами, братами, руськими і половецькими князями. Частково автор торкається і свого внутрішнього світу, відтворюючи власні духовні і моральні переконання, описуючи риси своєї вдачі, зокрема хоробрість і відвагу. При цьому він моделює власний моральний портрет, якому у творі відводиться першочергова роль: «Не судить мене, діти мої, ані хто інший, прочитавши; не похваляюся я-бо дерзотністю своєю, а хвалю Бога і прославляю милість його, що мене, грішного й бідного, в усіх ділах зберіг від смертного часу, і не ледачим мав він мене, грішного, на всі діла, потрібні людині» [6, с. 57–58].

Характерною особливістю автобіографії Володимира Мономаха є те, що в ній ще немає індивідуалізму та унікальності одиначної людської долі, рис, типових для автобіографіки більш пізніх періодів, проте увесь текст просякнuto, за висловом Ю. Зарецького, «сакральними надособистісними смислами» [7, с. 74], що будуть визначати всю давньоукраїнську автобіографіку включно із XVIII ст.

«Повчання» Володимира Мономаха стало першим давньоукраїнським твором, у якому мемуарна автобіографія автора увійшла до текстової канви синкретичного художнього твору, довівши, що «ідея опису окремою людиною власного життя (незважаючи на нечисленність прямих свідочств) зовсім не була чужою культурі європейського Середньовіччя» [7, с. 74].

Подальшого розвитку українська автобіографічна традиція набула протягом XVI–XVIII ст. Так само, як і в автобіографії більш пізніх періодів, структурно-типологічні особливості творів і основна мета автобіографічної оповіді безпосередньо залежали від професійної приналежності авторів. Скажімо, автобіографами XVI–XVIII ст. були переважно священники, літератори, істориографи, військові канцеляристи тощо.

Завдяки людям, які присвятили все своє життя служінню Богу, ми маємо розвинуту тогочасну духовну автобіографіку, представлену латиномовним саможиттєписом (1564) волинсько-подільського шляхтича С. Оріховського, вміщеним у листі до кардинала Яна Франциска Коммендоні (папського нунція у Польщі протягом 1563–1565 та 1571–1573 років), духовною автобіографією «Моє життє і страждання мною, Іллею Турчиновським, священником і намісником Березанським, написане у пам'ять дітям своїм, і внукам, і всьому потомству» (1746) І. Турчиновського та ін.

Тогочасна духовна автобіографіка мала яскраво виражений апологічний характер і метою створення творів була здебільшого нагальна потреба авторів захистити й виправдати себе та свої духовно-релігійні переконання через наклепи й непорозуміння. Так, приводом для написання апологічної духовної автобіографії С. Оріховського (Роксолана) стали звинувачення автора, католицького священника, у порушенні цілібату через його одруження та намагання узаконити свій шлюб. Для цього він намагався заручитися підтримкою кількох кардиналів, серед яких був і адресат письма, який попросив більш докладних відомостей про автора. С. Оріховський радо відгукнувся на цю пропозицію і виписав свій життєпис, у якому відобразив еволюцію власного духовно-релігійного зростання, приділивши багато уваги своєму навчанню, виробленню релігійних переконань і т. ін. Для кращого розуміння мотивації своїх вчинків автор обрав ретроспективний порядок оповіді в хронологічному порядку із розподілом основних етапів свого життя на кілька умовних частин, відокремлених одна від одної підсумковими безпосередніми зверненнями до адресата.

У складні часи писав свій життєпис «Моє життє і страждання мною, Іллею Турчиновським, священником і намісником Березанським, написане у пам'ять дітям своїм, і внукам, і всьому потомству» (1746) і І. Турчиновський, який, перебуваючи на посаді березанського православного священника, вступив у конфлікт із місцевою поміщицею і за сприянням її сина через надумане звинувачення був позбавлений сану та ув'язнений на кілька тижнів. На жаль, текст цього твору зберігся не в повному обсязі і в ньому бракує заключної частини. Твір має яскраво виражений апологічний характер і значну його частину присвячено відтворенню власної версії доволі суперечливих бережанських подій, зокрема, причинам і наслідкам конфлікту з місцевою поміщицею. Автор подає своє бачення несправедливих, на його думку, слідства й суду, під час яких від нього «ананійменших виправдань не приймали» [8, с. 332], а тому цей твір був єдиною можливістю автора самовиправдатися перед сучасниками та нащадками.

На першому плані духовних автобіографій була глибока релігійність авторів. Віра в Бога, в його цілющу та рятувну силу спрямовує всі думки та вчинки головних героїв тогочасних автобіографій протягом усього їхнього життя, надає їм життєвої сили і натхнення. З глибокою релігійністю був пов'язаний і мотив гріховності тогочасних автобіографів, котрий іде ще від «Повчання» Володимира Мономаха і чи не найяскравіше втілений у творі І. Турчиновського, перша фраза якого є доволі символічною: «Я, многогрішний Ілля, народився від добродесних батьків у містечку Березані в 1695 році, червня 20 дня од батька Михайла, сотника Березанського і матері Ганни Садковсківни і вихований при доброму нагляді» [8, с. 324].

Чимало місця в духовній автобіографіці зазначеного періоду відведено релігійному навчанню та подальшій діяльності в сані священників самих авторів, які мали схожу богословську освіту, що отримали в латиномовних школах, а згодом продовжили у відомих європейських центрах духовної освіти, зокрема в Падуї та Болоньї. Тема навчання та пізнання навколишнього світу тісно перепліталася з темою мандрів тогочасних автобіографів, обов'язковим елементом подорожування яких ставало цілковите покладання в дорозі на Божу силу та її рятувну силу, яка, так само як і в «Повчанні» Володимира Мономаха, всебічно допомагала головним героям у їхніх мандрах, рятувала їх у найскладніших життєвих ситуаціях. Тема мандрів головного героя проходить наскрізно у більшості давньоукраїнських автобіографічних творів.

Типовою для давньої української автобіографіки стає зосередженість на приватній долі людини, однак варто зауважити, що в автобіографіях цього періоду ще немає повної реконструкції життя автора, оскільки відбір життєписного матеріалу безпосередньо залежав від основної мети автобіографічної оповіді. Скажімо, основними тематичними блоками духовної автобіографії С. Оріховського стали такі: «про вітчизну, батьків і колиску мого народження» [9, с. 74], «перший період мого хлоп'ячого віку» [9, с. 76], «моя юність, якою її запам'ятав» [9, с. 76], «мої студії» [9, с. 78], «про ті течії, які підхопили мене у вітчизні, відвертаючи від обов'язку, і про долю, що допровадила мене до того дня, у якому довелося стільки настраждатися» [9, с. 79] тощо, тобто ті блоки, які могли якнайкраще виконати основну мету автобіографічної оповіді – показати, що хоча він і ревний католик, проте мав добру богословську освіту, для тої землі, де він живе, одруження священників, зокрема грецького віросповідання, є звичною річчю, а отже його власний шлюб не повинен сприйматися як злочин. Зважаючи на основну мету створення саможиттєпису, решта автобіографічної інформації, наприклад, родинне, побутове, громадське життя, взаємини з оточенням і т. ін., залишилися поза увагою автора.

Автобіограф XVI–XVIII ст. не виходить за межі свого приватного існування, тому в автобіографіях аналізованого періоду здебільшого немає історичного контексту. Так, Г. Галаган в автобіографічній хронологічній канві «Моє життя» лише побіжно згадує свою участь у Дністрянському поході 1738 р., про зимові походи в Лялинцях 1751 р., про Пруський похід 1760 р. і т. ін., однак опис, хай і в загальних рисах, суспільно-політичного, громадського, культурного, побутового життя автобіографів залишається поза їхньою увагою.

Давня українська автобіографіка була представлена не лише самостійними автобіографічними творами, а й автобіографіями – вставками в інші твори. Зокрема, на елементи дискретної автобіографії можна потрапити у творі «Настановлення дітям і правила до їхнього виховання; розпорядження про влаштування церков, шпиталів та школи» (1577) В. Загоровського, творі, що був передсмертним заповітом важкопораненого волино-подільського шляхтича, який потрапив у татарський полон. Ретельно випишуючи заповіт, поміж іншого, автор описав своє нещасливе подружнє життя, докладно зупинившись на складних відносинах із родичами, колишньою і нинішньою дружинами. У цьому творі дискретним автобіографічним вставкам відводилася допоміжна роль пояснення мотивів розподілу майна саме таким, а не інакшим чином.

Невеликою вставкою у величній фундаментальній твір стала автобіографія М. Стрийковського «Осостевіціус сам про себе та про пригоди свої при пізнанні різноманітних країн світу». Описуючи прозою історію польського королівства в «Хроніці польській, литовській, жмудській та всієї Русі київської...», автор – історіограф, військовий і дипломат, маючи природні літературні здібності, розвинені під час навчання в Падуї та Болоньї, вирішив подати у віршованій формі загальний опис власного життєвого шляху та життєвих вражень, отриманих під час військових походів і мандрів.

М. Стрийковський не деталізує історії власного життя й подає лише найцікавіші, на його думку, факти своєї біографії, здебільшого пов'язані із подорожами. Зважаючи на те, що мандрували лише

представники певних груп населення (зокрема, купці, прочани, військові, оскільки, за словами О. Субтельного, «на початку новітньої доби подорожі були рідкісною, важкою й небезпечною справою. Переважна більшість людей увесь свій вік жили в безпосередній близькості від місць, де вони народилися. Здебільшого люди не мали ні потреби, ні засобів, ні бажання виїздити за межі свого села чи міста» [10, с. 5]), мандрівні описи ставали єдиною можливістю, хоча і далеко не всіх верств населення, отримати відомості про світ навколо них. Саме тому автор більше розписує побачені землі, робить пейзажні та етнографічні замальовки, ніж оповідає про своє мале (порівняно з великим історичним) життя.

Водночас ми маємо один із перших творів, у якому з'являються автокритичні елементи, наприклад автокоментування власної літературної та історіографічної творчості чи безпосередні метатекстуальні коментарі, що розкривали таємниці написання «Хроніки польської, литовської, жмудської та всієї Русі київської...» загалом та «Осостевіціуса самого про себе та про пригоди свої при пізнанні різноманітних країн світу» зокрема.

Тим самим «Осостевіціус» став одним із перших зразків світської літературної автобіографії переплетеної з подорожнім нарисом і автокоментарем. Проте варто зазначити, що тут ідеться швидше про спогади, ніж про автобіографію, у жанровому розумінні цього матеріалу.

Паралельне співіснування автобіографії з подорожнім нарисом можна простежити і у творі «Мандри по Святих Місцях Сходу з 1723 по 1747 рік» В. Григоровича-Барського, але якщо у творах С. Лукомського та І. Турчиновського мандри були однією з багатьох складових частин їхнього життєвого шляху, то в «Мандрах» В. Григоровича-Барського їм відведено першорядну роль, оскільки майже увесь життєвий шлях автора пройшов у подорожах.

Так само як і І. Турчиновський, В. Григорович-Барський отримав освіту, як він сам пише, «в латиномовних київських школах. І хоч не сильний був у науці, однак пройшов малі школи навіть до риторики й початків філософії – було це за ректорства в Київській академії Теофана Прокоповича» [11, с. 311], але згодом разом із товаришем вирішив податися в мандри, «щоб набути вищої науки» [11, с. 312]. Цікавим для автора, православної віри, став експеримент із потраплянням, хай і обманом, до львівської католицької школи, куди православних не приймали. З часом, пізнавши богословську освіту у Львові, автор, гонимий цікавістю та бажанням пізнати більше про навколишній світ, вирішив рушити далі. Першим пунктом призначення мав стати Рим, заради чого автор, не вагаючись, перевдягся в пілігримний одяг, типовий для прочан, і разом із супутниками рушив у далеку путь, зупиняючись на перепочинок при монастирях і в домах простих людей. Ця подорож, розпочата в Києві в 1723 р., стала значно довшою, ніж передбачав автор на початку твору, і тривала двадцять чотири роки – до 1747 р. За цей час автор відвідав святі місця в Греції, на Близькому Сході та на узбережжі Малої Азії. О. Субтельний зауважує: «Тільки дивовижна допитливість спонукала Барського стати невтомним подорожнім. На його думку, що більше він побачить, то краще зрозуміє життя, віру і світ, у якому живе» [10, с. 5].

Протягом усіх своїх тривалих і виснажливих мандрів, В. Григорович-Барський робив подорожні записи й ескізні живописні замальовки, в яких детально відобразив усі найдрібніші деталі мандрів, описав усе побачене. Наскрізною ниткою усього твору пройшов життєпис самого автора, який промандрував майже все життя і помер через місяць після повернення, не встигнувши навіть літературно обробити чи відредагувати свої записи.

«Мандри» поєднали в собі риси кількох жанрів літератури. Зокрема, П. Білоус виділяє автобіографію; подорожній, географічний, архітектурний, побутово-етнографічний, портретний нариси; оповідання, новелу, етюд тощо [12, с. 746–747], до цього переліку можна додати ще щоденник, оскільки записи робилися по свіжих слідах із зазначенням у межах великих розділів хронологічних і географічних орієнтирів. Ми погоджуємося із думкою П. Білоуса стосовно того, що «автобіографічний матеріал у записках складають особисті враження, пригоди та спостереження Григоровича-Барського» [12, с. 746–747], однак, на наш погляд, цей матеріал є автобіографією лише з видового погляду, оскільки щодо жанру він ближчий до спогадів із характерною для нього дискретністю автобіографічного матеріалу та безпосередністю вражень, ніж до ретроспективного, структурованого за певними правилами, багатощарового жанру автобіографії.

Давня українська автобіографіка XII–XVIII ст. ще не мала системного характеру, йдеться переважно про окремі автобіографічні чи з елементами автобіографії твори, які дійшли до нас завдяки

невтомній праці дослідників XIX–XXI ст. Більшість із цих творів публікувалися вже після смерті авторів і не були на час їх написання відомі загалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, давня українська автобіографіка стала лише початком вітчизняної мемуарно-автобіографічної традиції. У цей час було закладено основні типологічні риси життєписної літератури, як-от: ретроспективний опис автором власного життєвого шляху, психологічний портрет автобіографа, його генеалогікон і т. ін. Однак здебільшого автобіографічні твори були позбавлені комплексності дослідження життєвого шляху, чимало життєписної інформації залишилося поза увагою тогочасних автобіографів. Не маємо ми і критичного саморефлексивного аналізу власного життя, що типово для класичних автобіографій більш пізніх періодів.

Джерела та література

1. Галич О. А. Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи : монографія / О. А. Галич. – Луганськ : Знання, 2001. – 246 с.
2. Пустовіт В. Ю. Проблеми націєтворення в мемуарному дискурсі вітчизняних письменників XIX століття : монографія / В. Ю. Пустовіт. – Луганськ : Знання, 2008. – 284 с.
3. Гажа Т. П. Українська літературна мемуаристика другої половини XX століття: становлення об'єктного і суб'єктного типів: дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Тетяна Павлівна Гажа. – Х., 2005. – 220 с.
4. Лихачев Д. С. Сочинения князя Владимира Мономаха / Д. С. Лихачев // Лихачев Д. С. Великое наследие: классические произведения литературы Древней Руси / Д. С. Лихачев. – М. : Современник, 1975. – С. 133–154.
5. Конявская Е. Л. Авторское самосознание древнерусского книжника (XI – середина XV в.) / Е. Л. Конявская. – М. : Яз. рус. культуры, 2000. – 200 с.
6. Мономах Володимир. Повчання / Володимир Мономах // Корені та парості: український генеалогікон: пам'ятки української біографічної літератури XI–XVIII ст. / [упоряд., автор вступ. ст. В. О. Шевчук]. – К. : Либідь, 2008. – С. 51–60.
7. Зарецкий Ю. П. Автобиографические «Я» от Августина до Аввакума: Очерки истории самосознания европейского индивида / Ю. П. Зарецкий. – М. : ИВИ РАН, 2002. – 323 с.
8. Турчиновський І. Мое життя і страждання мною, Іллею Турчиновським, священником і намісником Березанським, написане у пам'ять дітям своїм, і внукам, і всьому потомству / Ілля Турчиновський // Корені та парості: український генеалогікон: пам'ятки української біографічної літератури XI–XVIII ст. / [упоряд., автор вступ. ст. В. О. Шевчук]. – К. : Либідь, 2008. – С. 324–333.
9. Оріховський С. (Роксолан). Лист до Яна Франциска Коммендоні про себе самого / С. Оріховський (Роксолан) // Корені та парості: український генеалогікон: пам'ятки української біографічної літератури XI–XVIII ст. / [упоряд., автор вступ. ст. В. О. Шевчук]. – К. : Либідь, 2008. – С. 73–83.
10. Субтельний О. Передмова / О. Субтельний // Григорович-Барський В. Мандри по Святих Місцях Сходу з 1723 по 1747 рік / В. Григорович-Барський ; пер. з давньоукр., післям. та прим. П. Білоуса ; передм. О. Субтельного ; за ред. М. Москаленка. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. – С. 5–8.
11. Григорович-Барський В. По Україні / Василь Григорович-Барський // Корені та парості: український генеалогікон: пам'ятки української біографічної літератури XI–XVIII ст. / [упоряд., автор вступ. ст. В. О. Шевчук]. – К. : Либідь, 2008. – С. 311–319.
12. Білоус П. Мандрівка до цілющих джерел / П. Білоус // Григорович-Барський В. Мандри по Святих Місцях Сходу з 1723 по 1747 рік / В. Григорович-Барський ; пер. з давньоукр., післям. та прим. П. Білоуса ; передм. О. Субтельного ; за ред. М. Москаленка. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. – С. 733–747.

Черкашина Татьяна. Предистория возникновения и формирования украинской мемуарно-автобиографической литературы. Стаття посвящена изучению произведений XII–XVIII в., которые стояли у истоков украинской мемуарно-автобиографической традиции. Анализируются «Поучение» Владимира Мономаха, автобиография Станислава Ориховского (Роксолана), «Жизнь и страдания...» Ильи Турчиновского, «Путешествия...» Василия Григоровича-Барского и другие. Сделан вывод, что мемуарная автобиографика того времени была представлена в основном синкретичными произведениями с элементами автобиографии, мемуаров и других жанров. Значительное развитие в то время получила духовная автобиографика, которая имела ярко выраженный апологетический характер. Давняя украинская автобиографика была представлена не только самостоятельными мемуарно-автобиографическими произведениями, но и мемуарно-автобиографическими вставками в другие жанровые формы. Автобиографика XII–XVIII в. еще не имела системного характера, однако ее произведения сформировали украинскую мемуарно-автобиографическую традицию следующих столетий.

Ключевые слова: мемуарно-автобиографическая литература, автобиография, духовная автобиография, дискретная автобиография, воспоминания.

Cherkashyna Tetiana. The Prehistory of Beginnings and Formation of the Ukrainian Memoirs-autobiographical Literature. The article is devoted to the study of the ancient Ukrainian memoirs-autobiographical literary works. The author of the article analyses the Ukrainian self-writing of the XII–XVIII centuries created by Volodymyr Monomakh, Stanyslav Orikhovskiy (Roksolan), Illia Turchynovskiy, Hryhorii Galahan, Vasyl Zahorovskiy, Matvei Strykovskiy, and Vasyl Hryhorovych-Barskiy. The Ukrainian memoirs-autobiographical tradition of that time was presented the spiritual autobiographies. Apologetics, representation of autobiographer's spiritual and religious evolution, motive of the saving divine force were the main features of that works. The widespread tradition was insertion of memoirs and autobiographical components in the other literary genres such as homily, letter, testament, travelogue, and others. The author of the article establishes that the Ukrainian self-writing of the XII–XVIII centuries didn't have the systematical character but its works became the beginnings of the Ukrainian memoirs-autobiographical tradition.

Key words: memoirs-autobiographical literature, autobiography, spiritual autobiography, discrete autobiography, reminiscences.

Стаття надійшла до редколегії
19.03.2014 р.

УДК 81'25:821.161.2

Олена Ясинецька

Суперечливість образів новели Володимира Дрозда «Пори року» в оригіналі та перекладі

У статті порушується питання про важливість малої прози письменника у становленні його авторського стилю та формуванні міфологемного коду його творів. Дослідження суперечливості образів новели паралельно виявляє розбіжності між лінгвостилістичною якістю перекладу та невідповідностями в культурологічних і світоглядних нюансах.

Ключові слова: образ, символ, часопростір, парадокс, переклад.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Актуальність дослідження багатогранної творчості В. Г. Дрозда засвідчується в численних наукових розвідках його літературних праць з увагою до таких аспектів, як життєве кредо письменника в його творчому доробку (М. Г. Жулинський, Л. Б. Тарнашинська), своєрідність біблійного інтертексту (Г. А. Новикова), міфопоетика (Л. І. Яшина, О. А. Карпенко, Г. С. Файзулліна, Н. В. Козачук), співвідношення драматичного і комічного як стильових компонентів (Т. П. Гажа, А. В. Харченко), проблематика та модальна семантика (Н. С. Дашко, О. М. Січкара, С. В. Криворученко), поетика характеротворення (Н. Б. Манюх, А. І. Гурбанська), антропоніми в химерній прозі (Л. Д. Шестопалова).

Типовим матеріалом таких досліджень безпосередньо чи побіжно постає роман-епопея «Листя землі» (1985–1990), у якому «образ опалого листа поглиблює ідею щорічної смерті і відродження в природі, ідею циклічності, повторюваності як вічного закону життя» [7, с. 123]. М. Г. Жулинський навіть висловив переконання, що «для Володимира Дрозда душі його роду й народу – це своєрідне листя землі, яке шелестить на вітрах Часу» [3, с. 4]. Численні розвідки цього роману-диалогії містять висловлювання, які можна узагальнити таким чином: «сезонно-циклічна метафорика образу листа означає зміну, оновлення – через процес руйнації, оновлення й невмирущості роду й родоводу, а ще – єдність землі і неба, той метафізичний часопростір, де й накопичується людський дух» [1, с. 20]. **Актуальність** статті зумовлена тим, що зазначені тези могли б так само логічно стосуватися й новели В. Г. Дрозда «Пори року» (1970) – глибоко філософського твору, який часто згадується серед оповідань та новел химерної прози письменника, проте без уваги до його змісту й сутності. Його дослідженню присвячена дотепер лише одна публікація – стаття Н. Б. Манюх «Інфернальний герой та місто: часопросторові координати (на матеріалі новели В. Дрозда “Пори року”）」 [5]. Недостатня увага до малої прози письменника зводить нанівець значення таких творів у становленні його авторського стилю та формуванні міфологемного коду.